

soesterberg, 27 november 2025

Sensationele vondst: tien authentieke tweehandszwaarden ontdekt op zolder oude Raadhuis Balk

Conservatoren van het Nationaal Militair Museum (NMM) deden een opmerkelijke ontdekking in Friesland: in een depot van het museum Sloten en wel op de zolder van het stadhuis van Balk in de gemeente De Fryske Marren zijn tien authentieke zestiende-eeuwse tweehandszwaarden aangetroffen. De vondst kwam aan het licht tijdens een onderzoeksproject van het NMM naar deze imposante historische wapens. In het verleden werd binnen het museum ook wel gedacht dat de zwaarden mogelijk replica's zouden kunnen zijn, als gevolg waarvan ze in de vergetelheid verdwenen. Ze blijken nu echt, een echte 'barn find'. Museum Sloten, dat naast de 10 zwaarden op de zolder ook twee tweehandszwaarden op zaal heeft, bezit hiermee in één klap de grootste collectie tweehandszwaarden van Nederland, na het Nationaal Militair Museum.

Mysterie van het tweehandszwaard

Reusachtige tweehandszwaarden van soms meer dan twee meter lang spreken sterk tot de verbeelding. Ze worden verbonden aan legendes over helden zoals de Friese 'vrijheidstrijder' Grutte Pier (1480-1520), watergeus Cabeliau die Den Briel bevrijdde (1572), of Maximiliaan van Bossu tijdens de Slag op de Zuiderzee (1573). De vraag is of deze imposante wapens werkelijk als strijdwapen dienden, of eerder ceremoniële objecten en statussymbolen waren. Die vraag proberen de conservatoren van het NMM en onafhankelijke specialisten nu voor het eerst systematisch te beantwoorden.

Unieke onderzoeksmethode

Het onderzoeksteam heeft inmiddels meer dan honderd tweehandszwaarden uit zes verschillende Nederlandse collecties onderzocht. Een uniek element is dat enkele originele wapens, onder streng toezicht en met veiligheidsmaatregelen, gehanteerd worden door Oskar ter Mors, oprichter en hoofdtrainer van Wapenkunst Academie Rijswijk. Hij behoort tot de zeer kleine internationale groep experts die deze zwaarden kan hanteren volgens technieken uit zestiende- en zeventiende-eeuwse vechtbouwen. Dit geeft een unieke inzicht in hun gebruik.

Deze 'ervaringsanalyse' wordt wetenschappelijk getoetst met geometrische metingen, dynamische eigenschappen (zoals balans- en percussiepunten), gebruikssporenonderzoek en dateringsstudies. Zo kwam het team ook een identieke kopie van het zwaard van Grutte Pier op het spoor in de collectie van het Koninklijk Legermuseum in Brussel.

Verder onderzoek op 12 december

Op 12 december zal het onderzoeksteam de tien zwaarden uit Balk nader onderzoeken op locatie. Oskar ter Mors zal enkele zwaarden hanteren om hun gevechtsfunctie te analyseren. Aansluitend zullen collectiemedewerkers van het NMM de zwaarden conserveren en overbrengen naar het depot van het Museum Sloten, waardoor deze unieke voorwerpen behouden blijven voor de generaties na ons.

Met deze tien nieuwe zwaarden beschikt het team over waardevolle vergelijkingspunten. De onderzoekers hopen hiermee stap voor stap in kaart te brengen hoe deze imposante wapens echt gebruikt werden, voorbij de legendes, terug naar de tastbare historische werkelijkheid.

Noot voor de redactie:

Voor meer informatie: NMM, afdeling Communicatie, Carla Marcus, c.marcus@nmm.nl of 0643-507032.

Journalisten en fotografen zijn van harte welkom om bij dit bijzondere onderzoeksmoment aanwezig te zijn. Op 12 december kunnen zij getuige zijn van het wetenschappelijk onderzoek naar de tien authentieke zwaarden en het hanteren van deze historische wapens door wapenexpert Oskar ter Mors.

Dit biedt een unieke gelegenheid om deze indrukwekkende zestiende-eeuwse wapens van dichtbij te zien en het onderzoeksteam te spreken.

Datum: 12 december 2024

Locatie: Museum Sloten / Stadhuis Balk

Tijdstip: [in te vullen]

Aanmelden is verplicht vanwege de beperkte ruimte en de kwetsbaarheid van de objecten. Gelieve uw deelname vóór 11 december door te geven via communicatie@nmm.nl.

CONTACT

WEBSITE

POSTADRES

BEZOEKADRES

ZAKELIJK

085 00 36 000 / info@nmm.nl

NMM.nl

Postbus 6 / 3760 AA Soest

Park Vliegbasis Soesterberg / Verlengde Paltzerweg 1

IBAN: NL21RAB00184581753 tnv SDM / KVK-nummer: 60935200 / BTW-nummer: 854124548B01